

Explaining the Role of Spiritual, Psychological, and Social Well-being in the Resilience of Young Tourists

Zahra Moaven

Department of Tourism and Hospitality Management, Faculty of Economics, Management and Social Sciences, Shiraz University, Shiraz, Iran.
 *Correspondence should be addressed to Dr. Zahra Moaven; Email: z.moaven@shirazu.ac.ir

Article Info

Received: Dec 18, 2024

Received in revised form:

Jan 25, 2025

Accepted: Apr 27, 2025

Available Online: Dec 22, 2025

Keywords:

Psychological well-being

Resilience

Social well-being

Spiritual well-being

Tourism

Youth

Abstract

Background and Objective: Well-being can be described as having a good life, which is one of the benefits that tourists enjoy when they fulfill their need for personal growth through purposeful traveling. Participating in social activities and spiritual tourism provides opportunities for increased well-being, mainly by calming anxiety and distress and fulfilling the subjective needs of the participants. In this study, we seek to answer the question, 'Is there a significant relationship between psychosocial and spiritual well-being and the resilience of young tourists?'

Methods: The current research is practical in terms of purpose and based on the descriptive survey data collection method. The statistical population included all the tourists visiting Shiraz in the age range of 15 to 29 years old, who were present in Shiraz in the summer of 2023 at the time of data collection. The size of the statistical sample was estimated to be 384 people based on Lin's table, with a significance level being 95%. In the present study, all ethical considerations were observed and the author reported no conflicts of interest.

Results: The results revealed a significant relationship between social well-being and resilience of young tourists. Also, there was a relationship between spiritual well-being and resilience and a relationship between mental well-being and resilience, and with the increase in mental well-being, the resilience of young tourists increased.

Conclusion: Based on the findings, considering the many problems that exist and the threats that expose the lives of young people to many dangers, it is possible to take steps in the direction of increasing the resilience of young people by planning and in the meantime, providing the context for the well-being of young people. Tourism can have a very significant role in this respect, which unfortunately less addressed today.

 <https://doi.org/10.22037/jrrh.v11i4.45130>

Please cite this article as: Moaven Z. Explaining the Role of Spiritual, Psychological, and Social Well-being in the Resilience of Young Tourists. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2025;11(4):15-30. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v11i4.45130>

Summary

Background and Objective

The present study aimed to examine the role of spiritual, psychological, and social well-being in

the resilience of young tourists. Previous studies have demonstrated that tourism can enhance individual well-being, as traveling to different destinations not only provides cultural experiences but also influences individuals' emotions and mental states (1). In particular,

visiting religious sites is often associated with spirituality, faith, and religious beliefs. Such experiences satisfy visitors' spiritual needs, promote emotional awakening, physical and psychological well-being, self-actualization, and ultimately contribute to longevity and health (2, 3).

One of the main motives behind tourism, as indicated in numerous studies, is well-being, which encompasses both objective and subjective dimensions, including mental and emotional health (4). The theoretical framework of this study is grounded in Keyes' perspective on well-being (5) and the health continuum model, as well as Ryff's theory on psychological well-being, which includes self-acceptance, purpose in life, personal growth, positive relations with others, environmental mastery, and autonomy (7). According to Keyes, psychological well-being reflects individual and private criteria for evaluating personal functioning, whereas social well-being encompasses such aspects as social coherence, social flourishing, social integration, acceptance, and participation (8). Moreover, spirituality was considered a critical dimension of mental health and human experience. The World Health Organization recognizes spirituality as an integral component of mental health alongside biological, psychological, and social dimensions (10, 11). Spirituality is conceptualized as inner awareness and connection with the surrounding world, serving as a mechanism to cope with life challenges (12, 13).

Resilience, another essential construct in this study, refers to an individual's capacity to maintain bio-psychological balance under threatening conditions and to adapt successfully to stressors (14-16). Research has shown that resilience reduces psychological problems, enhances problem-solving skills, and encourages active participation in daily activities (17-20).

Methods

This research employed a descriptive survey-based method. The statistical population consisted of young tourists aged 15 to 29 visiting Shiraz in the summer of 2023. The sample size was estimated at 384 individuals based on the Lin table, and sampling was conducted randomly. Data collection instruments included the Paloutzin and Allison's Spiritual Health Questionnaire (43), the Keyes' Social Well-Being Questionnaire, the Ryff's Psychological Well-Being Questionnaire (44), and the Connor-Davidson's Resilience Scale (14). Data were analyzed using SPSS 26 with

Pearson correlation and multiple regression analyses.

Results

The findings revealed significant positive correlations between social well-being and resilience ($r=0.563$, $P<0.001$), psychological well-being and resilience ($r=0.929$, $P<0.001$), and spiritual well-being and resilience ($r=0.456$, $P<0.001$). Furthermore, the results of multiple regression analysis indicated that the three independent variables—social, psychological, and spiritual well-being—explained 69% of the variance in resilience among young tourists.

Conclusion

Based on the results, an increase in the psychological, social, and spiritual well-being of young tourists leads to greater resilience in them. Tourism, by providing spiritual, social, and psychological platforms, can be an effective tool for enhancing the resilience and health of young people and plays a significant role in health and cultural policymaking.

Through social participation, living in harmony with others, forming positive relationships with other members of the community, and maintaining healthy relationships, young tourists can not only improve their social health but also increase their level of resilience. This finding is consistent with the results of the study by Ghoncheh and Golpar (22).

Psychological well-being can be defined as the emotional and cognitive responses to personal capabilities and achievements, the perception of one's characteristics, efficient and effective interaction with the world, and a sense of community (50). The findings of the present study indicate a significant relationship between psychological well-being and resilience suggesting that increased psychological well-being leads to greater resilience among young tourists. Therefore, individuals with higher psychological well-being also possess greater resilience. This finding aligns with the results of the study by Foster (18) and Ensafdar et al. (23).

Spirituality and religiosity can serve as positive strategies for increasing meaning in life, hope, and social interactions in individuals (23), as well as for enhancing resilience. The findings of the present study indicate that spiritual experience has a significant relationship with resilience. Belief in God and having a purpose and meaning in life increase the resilience of young tourists. This finding is consistent with the results of the studies

by Rajabiyan et al. (27), Maddah Karani et al. (28), Momeni et al. (29), Smith et al. (33), Mehrinejad et al. (35), and Reutter and Bigatti (36).

The innovation of this research lies in combining three dimensions of well-being (psychological, social, and spiritual) and investigating their synergistic effect on resilience in the context of tourism. Focusing on young tourists, due to their high cultural receptivity and their key role in social and cultural changes, is another innovative aspect of the study. The findings can provide a basis for cultural and educational planning aimed at enhancing the mental health and resilience of the young generation via tourism.

Acknowledgements

The author would like to thank and appreciate the cooperation of all the people who contributed to the completion of this research.

Ethical considerations

According to the article's author, this study is the outcome of a research project titled "Designing a Model of Socio-Psychological Factors Related to Tourists' Life Satisfaction with an Emphasis on Spiritual and Social Health," which was approved by the Research Ethics Committee of Shiraz University under the ethical code [IR.US.PSYEDU.REC.1402.065](https://www.researchgate.net/publication/3541402065).

Funding

According to the article's author, this research received no funds and was carried out at the author's personal expense.

Conflict of interest

The author declared no conflicts of interest.

دراسة دور الرفاهية الروحية، والنفسية، والاجتماعية في مرونة السياح الشباب

زهراء معاون ^{id}

قسم السياحة وإدارة الفنادق، كلية الإقتصاد، الإدارة والعلوم الاجتماعية، جامعة شيراز، شيراز، إيران.
* المراسلات الموجهة إلى الدكتورة زهراء معاون؛ البريد الإلكتروني: z.moaven@shirazu.ac.ir

الملخص

معلومات المادة

خلفية البحث وأهدافه: يمكن وصف الرفاهية بالحياة الهادئة والهائنة؛ والرفاهية إحدى الفوائد والمزايا التي يتمتع بها السياح عندما يحتاجون إلى التنمية الفردية من خلال الرحلات الهادفة. توفر المشاركة في النشاطات الاجتماعية والسياحة الروحية، الفرص لرفع مستوى الرفاهية عن طريق تهدئة القلق والإضطراب واستجابة الحاجات العقلية لدى المشاركين. تسعى هذه الدراسة لبحث مدى تأثير الرفاهية الروحية، والاجتماعية، والنفسية على مرونة السياح؟

الوصول: ١٦ جمادى الثاني ١٤٤٦
وصول النص النهائي: ٢٥ رجب ١٤٤٦
القبول: ٢٨ شوال ١٤٤٦
النشر الإلكتروني: ١ رجب ١٤٤٧

الكلمات الرئيسية:

منهجية البحث: حاولت الباحثة أن تكون دراستها من ناحية الهدف دراسة تطبيقية؛ لهذا اعتمدت المنهج الوصفي-التحليلي لجمع البيانات. اما الجمعية الإحصائية فقد شملت جميع السياح الذين زاروا مدينة شيراز في صيف عام ٢٠٢٣ م وتحديداً في فترة جمع بيانات هذا البحث ممن تتراوح أعمارهم بين ١٥ حتى ٢٩ عاماً. فُدر حجم النماذج الإحصائية بناء على جدول لين ٣٨٤ بـ مشاركاً بمستوى دلالة إحصائية قاربت الـ ٩٥%. يُذكر أنه قد تمت مراعاة جميع الموارد الأخلاقية في هذا البحث وإضافة إلى ذلك فإن مؤلف البحث لم يشير إلى أي تضارب في المصالح.

الرفاهية الاجتماعية
الرفاهية النفسية
الرفاهية الروحية
السياحة
الشباب
الصمود

المعطيات: أثبتت النتائج وجود علاقة ذات دلالة إحصائية بين الرفاهية الاجتماعية وبين مرونة السياح الشباب. كما أنّ هناك علاقة بين الرفاهية الروحية والمرونة، وبين الرفاهية النفسية والمرونة ولهذا تزداد مرونة السياح الشباب كلما ازداد مستوى الرفاهية النفسية.

الاستنتاج: بناء على النتائج التي حصلت عليها الدراسة، ونظراً للتحديات الكثيرة التي تهدد حياة الشباب والمخاطر التي تُهدق بحياتهم في المجالات المختلفة، يمكن من خلال التخطيط الدقيق رفع مستوى الصمود والمرونة لدى هذه الفئة العمرية؛ ومن أهم الأسباب والبرامج التي ترفع مستوى جودة حياتهم هي توفر بيئة آمنة في مجال الرفاهية عبر تعزيز قطاع السياحة؛ لكن لم يحظ هذا القطاع بالاهتمام اللازم حتى الآن.

يتم استناد المقالة على الترتيب التالي:

Moaven Z. Explaining the Role of Spiritual, Psychological, and Social Well-being in the Resilience of Young Tourists. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2025;11(4):15-30. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v11i4.45130>

تبیین نقش بهزیستی معنوی، روانی و اجتماعی در تاب‌آوری گردشگران جوان

زهرا معاون

گروه گردشگری و هتلداری، دانشکده اقتصاد، مدیریت و علوم اجتماعی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.

*مکاتبات خطاب به دکتر زهرا معاون؛ رایانامه: z.moaven@shirazu.ac.ir

اطلاعات مقاله

دریافت: ۲۸ آذر ۱۴۰۳

دریافت متن نهایی: ۷ بهمن ۱۴۰۳

پذیرش: ۷ اردیبهشت ۱۴۰۴

نشر الکترونیکی: ۱ دی ۱۴۰۴

چکیده

سابقه و هدف: بهزیستی را می‌توان داشتن یک زندگی خوب توصیف کرد؛ این یکی از مزایایی است که گردشگران وقتی نیاز به رشد شخصی را از طریق سفرهای هدفمند برآورده می‌کنند، از آن برخوردار می‌شوند. مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و گردشگری معنوی، فرصت‌هایی را برای افزایش بهزیستی، عمدتاً از طریق آرام‌کردن اضطراب و پریشانی و برآوردن نیازهای ذهنی شرکت‌کنندگان فراهم می‌کند. هدف این مطالعه پاسخگویی به این پرسش بوده است که بهزیستی روانی، اجتماعی و معنوی چه تأثیری بر تاب‌آوری گردشگران جوان دارد؟

روش کار: پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و بر اساس روش جمع‌آوری داده توصیفی - پیمایشی است. جامعه آماری تمامی گردشگران شهر شیراز بودند که در دامنه سنی ۱۵ تا ۲۹ قرار داشتند و در تابستان سال ۱۴۰۲ در زمان جمع‌آوری اطلاعات در شهر شیراز حضور داشتند. حجم نمونه آماری بر اساس جدول لین، با سطح معناداری ۰.۰۵٪، ۳۸۴ نفر برآورد شد. در این پژوهش همه اصول اخلاقی رعایت شده است و مؤلف مقاله تضاد منافی گزارش نکرده است.

یافته‌ها: نتایج نشان می‌دهد که بین بهزیستی اجتماعی و تاب‌آوری گردشگران جوان رابطه معنی‌داری وجود داشت. علاوه‌براین، بین بهزیستی معنوی و تاب‌آوری و همچنین بین بهزیستی روانی و تاب‌آوری رابطه وجود داشت و با افزایش میزان بهزیستی روانی، تاب‌آوری گردشگران جوان افزایش یافت.

نتیجه‌گیری: بر اساس یافته‌های به‌دست‌آمده، با توجه به مشکلات عدیده‌ای که وجود دارد و تهدیداتی که زندگی جوانان را در معرض خطرات متعدد قرار می‌دهد، می‌توان با برنامه‌ریزی در جهت افزایش تاب‌آوری جوانان گام برداشت و در این میان فراهم‌آوردن زمینه بهزیستی جوانان از طریق گردشگری، تأثیر قابل توجهی دارد که امروزه کمتر به آن پرداخته می‌شود.

استناد مقاله به این صورت است:

Moaven Z. Explaining the Role of Spiritual, Psychological, and Social Well-being in the Resilience of Young Tourists. *Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat*. 2025;11(4):15-30. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v11i4.45130>

مقدمه

در پژوهش‌های مختلف ثابت شده است که گردشگری بهزیستی افراد را بهبود می‌بخشد. هنگامی که افراد سفر می‌کنند، تجربه مکان‌های مختلف منجر به ارتباطات فرهنگی می‌شود که احساسات و وضعیت ذهنی آنان را تغییر می‌دهد (۱). سفر به اماکن مذهبی معمولاً با دین، معنویت و ایمان همراه است. از طریق تجربه مقدس سفر، مردم تمایل دارند به دنبال حمایت معنوی و تحقق باورهای دینی خود باشند (۲). مهم‌تر از آن، تجربه منحصر به فرد در زمینه مذهبی می‌تواند نیازهای معنوی بازدیدکنندگان را برآورده کند. آنان به دنبال بیداری عاطفی دوباره، بهزیستی جسمانی و روانی، تحقق بخشی به خود، معرفت و در پی آن طول عمر و سلامتی هستند (۳). بنابراین، گردشگری دینی پدیده‌ای چندوجهی است که با مجموعه‌ای از انگیزه‌ها ایجاد می‌شود. یکی از مهم‌ترین انگیزه‌ها از سفر تندرستی است. تندرستی جزء مهم زندگی سالم است که نه تنها شامل عوامل عینی بلکه شامل عوامل ذهنی مانند سلامت ذهنی و سلامت عاطفی نیز است (۴).

کیز^۱ سعی کرده است تا با بررسی مفهوم شکوفایی و توسعه، ابزاری خاص با عنوان پیوستار سلامت، دیدگاه‌ها، لذت‌گرایی و فضیلت‌گرایی را یکپارچه کند. بر اساس نظر او بهزیستی ذهنی مشتمل بر سه جزء هیجانی، روان‌شناختی و اجتماعی است (۵). بهزیستی هیجانی شامل حضور عواطف مثبت، فقدان عواطف منفی و رضایت از زندگی است (۶). از نظر رایف^۲ بهزیستی روان‌شناختی عبارت از تلاش در جهت تحقق توانایی‌های بالقوه واقعی فرد است و بهزیستی روان‌شناختی را شامل ابعاد پذیرش خود، هدفمند در زندگی، رشد شخصی، داشتن ارتباط مثبت با دیگران، تسلط بر محیط و خودمختار می‌داند (۷). بر اساس دیدگاه کیز، بهزیستی روان‌شناختی بیشتر نشان‌دهنده معیارهای فردی و خصوصی برای ارزیابی عملکرد فرد است؛ درحالی‌که عملکرد مثبت شامل چالش‌ها و تکالیف اجتماعی نیز است. از این دیدگاه، بهزیستی اجتماعی شامل ابعاد انسجام، شکوفایی، همبستگی، پذیرش و درنهایت مشارکت اجتماعی است (۸).

از آنجاکه هدف گردشگران هر چه باشد، بیشتر آنان در پی تجربه‌ای معنادار هستند (۹)، امروزه بحث معنویت و تجربیات

معنوی در حیطه روان‌شناسی سلامت و مثبت‌گرایی معنویت به‌عنوان عامل برجسته انسانی در نظر گرفته می‌شود که با ارتقای کارکردهای روان‌شناختی افراد ارتباط تنگاتنگی دارد. در مفهوم‌بندی جدید، اهمیت معنویت و اثر معنویت تا آنجا گسترش پیدا کرده است که از دیدگاه سازمان بهداشت جهانی (۱۰)، همواره این بُعد یکی از ابعاد سلامت روان در کنار جنبه‌های زیستی، روانی و اجتماعی در نظر گرفته می‌شود (۱۱). معنویت در واقع نوعی آگاهی درونی و احساس ارتباط بین خود و جهان اطراف است (۸). گیولری^۳ معنویت را شعور و خودآگاهی ذاتی انسان‌ها تعریف کرده و معتقد است که معنویت برخاسته از ارزش‌ها و باورهای مشخص از قبل تعیین شده است (۱۲). اسوینتون و پاتیسون^۴ معنویت را جنبه‌ای از وجود انسان می‌دانند که به فرد انسانیت می‌دهد و معتقدند که معنویت با ساختارهای مهم فرد در ارتباط است و به فرد برای مقابله با مسائل زندگی کمک می‌کند (۱۳).

از دیگر سازه‌های مطرح در حوزه‌های بهداشت روانی که جایگاه ویژه‌ای را برای خود به دست آورده، تاب‌آوری است که توانمندی فرد در برقراری تعادل زیستی - روانی در شرایط خطرناک و شرکت فعال فرد در محیط تعریف شده است (۱۴). گارمزی^۵ نیز تاب‌آوری را توانایی سازگاری موفقیت‌آمیز با شرایط تهدیدکننده می‌داند (۱۵). تاب‌آوری می‌تواند سطوح استرس و ناتوانی را در شرایط استرس‌زا تعدیل کند و موجب ارتقای مهارت حل مشکل در افراد شود. تاب‌آوری از مشکلات روان‌شناختی بین نوجوانان و جوانان جلوگیری می‌کند و آنان را در برابر تأثیرات روان‌شناختی رویدادهای مشکل‌زا مصون نگه می‌دارد (۱۶).

بر اساس مطالعات صورت‌گرفته می‌توان گفت در سفر تجاری حاصل می‌شود که کیفیت زندگی گردشگران را تحت تأثیر قرار می‌دهد و تأثیرات قابل توجه و حتی ماندگاری بر ابعاد مختلف زندگی آنان دارد. در همین زمینه، پژوهشگر در این مطالعه به دنبال تبیین تاب‌آوری بر اساس بهزیستی روانی - اجتماعی و معنوی در گردشگران جوان بوده است. مطالعات مختلف نشان می‌دهد که بهزیستی روان‌شناختی عامل مؤثری در ایستادگی در برابر افسردگی و بیماری‌ها است و همچنین، موجب تعامل کارآمد با اطرافیان و به‌طور کلی، حفظ تعادل کبان خانواده و سلامت روان اعضا می‌شود (۱۷) و افرادی که

³ Guillory

⁴ Swinton & Pattison

⁵ Garnezy

¹ Keyes

² Ryff

از بهزیستی روان‌شناختی بالاتری برخوردارند، توانایی بیشتری برای سازگاری با مشکلات دارند (۱۸) و کارکرد سالم خانواده با کاهش اختلالات روان‌شناختی همچون افسردگی و اضطراب و افزایش بهزیستی مرتبط است (۱۹)؛ همچنین، اشخاص تاب‌آور در رفتارهای ارتقای سلامتی مشارکت بیشتری دارند و از درگیری در فعالیت‌های روزانه استقبال می‌کنند، از چالش لذت می‌برند و تغییر را به‌جای ثبات ترجیح می‌دهند (۲۰). از آنجا که جوانان از پذیرندگی فرهنگی بالایی نسبت به سایر قشرهای جامعه برخوردارند و در مقایسه با گروه‌ها و قشرهای دیگر، روابط اجتماعی گسترده‌تری دارند و بیش از دیگران در معرض تغییرات قرار می‌گیرند (۲۱) و همچنین به‌دلیل کارکرد انکارناپذیر جوانان در تحولات گردشگری، مطالعه در حوزه جوانان ضروری به نظر می‌رسد. در مطالعه حاضر پژوهشگر به دنبال پاسخگویی به این پرسش بوده است که بهزیستی روانی - اجتماعی و معنوی چه تأثیری بر تاب‌آوری گردشگران جوان دارد؟

این پژوهش به‌طور جامع به بررسی ابعاد مختلف بهزیستی شامل بهزیستی هیجانی، روان‌شناختی و اجتماعی و نیز نقش معنویت در این زمینه‌ها پرداخته است. بررسی چندبعدی بهزیستی به درک بهتر تأثیرات مختلف این ابعاد بر تاب‌آوری کمک می‌کند. به‌کارگیری چارچوب نظری جدید، استفاده از نظریه‌های مختلف مانند نظریه کبیز درباره بهزیستی و پیوستار سلامت، نظریه ریف درباره بهزیستی روان‌شناختی و نظریات مختلف درباره معنویت و تاب‌آوری، این پژوهش را از جنبه نظری نیز متمایز می‌کند. این ترکیب نظریه‌ها، چارچوب نظری جامع و نوینی برای بررسی تأثیرات بهزیستی و معنویت بر تاب‌آوری فراهم می‌آورد.

در حوزه بهزیستی روانی، اجتماعی، معنوی و تاب‌آوری گردشگران جوان، بر اساس جست‌وجوهای صورت‌گرفته پژوهشی انجام نشده است؛ اما پژوهش‌هایی که به متغیرهای پژوهش حاضر پرداخته‌اند، عبارت‌اند از: پژوهش غنچه و گل‌پور که به بررسی رابطه تاب‌آوری و حمایت اجتماعی با سلامت اجتماعی با نقش تعدیلی خوددلسوزی پرداخته‌اند. یافته‌های پژوهش آنان حاکی از این است که مؤلفه تاب‌آوری ۳۴٪ و حمایت اجتماعی ۲۷٪ از واریانس سلامت اجتماعی را پیش‌بینی می‌کند. همچنین تاب‌آوری و حمایت اجتماعی به‌صورت غیرمستقیم و با نقش تعدیلی خوددلسوزی به‌ترتیب ۲۴ و ۴٪ از واریانس سلامت اجتماعی را پیش‌بینی می‌کنند (۲۲). مطالعه انصافداران و همکاران نشان می‌دهد که سلامت

معنوی، تاب‌آوری و جو عاطفی خانواده به‌طور مستقیم بر بهزیستی روان‌شناختی پرستاران تأثیر دارد. همچنین، تأثیر غیرمستقیم سلامت معنوی، تاب‌آوری و جو عاطفی خانواده بر تحمل آشفتگی هیجانی پرستاران از طریق بهزیستی روان‌شناختی تأیید شده است (۲۳). عیدی و علیوندی وفا به بررسی نقش میانجی بهزیستی معنوی در رابطه بین سلامت روانی و بهزیستی اجتماعی و هیجانی شهروندان کلان‌شهر تبریز پرداخته‌اند. نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که متغیرهای بهزیستی هیجانی، بهزیستی اجتماعی و بهزیستی معنوی تأثیر معنادار و مثبتی بر سلامت روانی افراد ساکن در کلان‌شهر تبریز دارند. یافته‌ها از این حکایت دارد که بهزیستی هیجانی و بهزیستی اجتماعی بیشترین تأثیر را بر متغیر سلامت روانی دارند؛ همچنین بهزیستی معنوی نقش تعدیل‌کننده‌ای در رابطه بین بهزیستی هیجانی و سلامت روانی دارد (۲۴). نتایج مطالعه میکائیلی منیع و آبخیز نشان می‌دهد که ترکیب متغیرهای شادکامی، هوش معنوی و بهزیستی ذهنی نقش معناداری در پیش‌بینی بهزیستی معنوی دارد. همچنین از بین این سه متغیر، بهزیستی ذهنی قوی‌ترین پیش‌بین بهزیستی معنوی است (۲۵). یافته‌های مطالعه شریفی نشان می‌دهد که بین میانگین نمرات تجربه‌های معنوی و سرسختی با بهزیستی ذهنی رابطه معکوس و معناداری وجود دارد. علاوه‌براین، بین تجربیات معنوی و سرسختی و بین تجربیات معنوی و جنسیت رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد و وضعیت تجربیات معنوی در پرستاران بر حسب سنوات و وضعیت تأهل یکسان است (۲۶). نتایج مطالعه رجیبیان و همکاران نشان می‌دهد که بین سلامت معنوی، سلامت وجودی و همچنین سلامت مذهبی و تاب‌آوری دانشجویان رابطه معنی‌دار وجود دارد (۲۷). نتایج مطالعه مداح کرانی و همکاران گویای این است که متغیرهای تاب‌آوری و تجارب معنوی پیش‌بینی‌کننده‌های معناداری برای بهزیستی روان‌شناختی هستند (۲۸). یافته‌های پژوهش مؤمنی و شهبازی راد که با هدف تعیین رابطه بین معنویت، تاب‌آوری و راهبردهای مقابله‌ای با کیفیت زندگی صورت گرفته، بیانگر این است که معنویت، تاب‌آوری و راهبردهای مقابله‌ای هیجان‌مدار ۳۸٪ واریانس کیفیت زندگی را پیش‌بینی می‌کنند (۲۹). فقیهی مرقی پژوهشی با عنوان رابطه معنویت و تاب‌آوری با سلامت عمومی انجام داده است. نتایج پژوهش وی نشان می‌دهد که بین معنویت و تاب‌آوری در دانشجویان رابطه معنادار وجود دارد. بین معنویت و تاب‌آوری با سلامت روان

رویتر و بیگاتی^۴ به بررسی معنویت و دین‌داری به‌عنوان منابع تاب‌آوری پرداخته‌اند. نتیجه پژوهش آنان نشان می‌دهد که معنویت و دین‌داری موجب تعدیل استرس و سلامت می‌شوند و به‌طور کلی معنویت و دین‌داری را به‌عنوان دو منبع مهم در تاب‌آوری معرفی کرده‌اند (۳۶).

فربورگ^۵ و همکاران در پژوهش خود با عنوان نقش واسطه‌ای تاب‌آوری در ارتباط با ترس و اضطراب نشان داده‌اند که تاب‌آوری با ابعاد مختلف سلامت و رضایت از زندگی رابطه مثبت معنی‌داری دارد (۳۷).

وگان^۶ معنویت را بالاترین سطح رشد در زمینه‌هایی همچون شناخت، اخلاق و هیجان در بین افراد می‌داند و آن را نوعی نگرش و شامل تجربیات اوج و از حوزة‌های رشدی در نظر می‌گیرد (۳۸). بهزیستی روان‌شناختی به معنی کارکرد روانی بهینه است و تجربه درونی عواطف مثبت و احساس سرزندگی و سلامت عاطفی، تجربه نکردن درماندگی ذهنی و رضایتمندی کلی از زندگی و تلاش برای کمال در جهت تحقق توانایی‌های بالقوه واقعی فرد تعریف می‌شود که نقش مهمی در ارتقای سلامت عمومی و بهبود عملکرد روانی - اجتماعی دارد (۳۹).

از نظر هرمن^۷ و همکاران تاب‌آوری به سازگاری مثبت یا توانایی حفظ کردن و به دست آوردن مجدد سلامت روانی با وجود تجربه مصیبت و سختی اشاره دارد (۴۰). تاب‌آوری در روان‌شناسی به تمایل افراد برای مقابله با استرس و سختی‌ها اشاره دارد (۴۱). در تعریفی دیگر، والر^۸ تاب‌آوری را سازگاری مثبت فرد در واکنش به شرایط ناگوار ذکر می‌کند (۴۲).

هدف اصلی پژوهش حاضر تبیین نقش بهزیستی معنوی، روانی و اجتماعی در تاب‌آوری گردشگران جوان بوده است و اهداف فرعی عبارت است از: بررسی رابطه بهزیستی اجتماعی با تاب‌آوری گردشگران جوان؛ بررسی رابطه بهزیستی روانی با تاب‌آوری گردشگران جوان؛ بررسی رابطه بهزیستی معنوی با تاب‌آوری گردشگران جوان و بررسی نقش بهزیستی اجتماعی، روانی و معنوی در تاب‌آوری گردشگران جوان.

نوآوری این مطالعه در چند جنبه قابل توجه است: (۱) ترکیب مفاهیم بهزیستی و تاب‌آوری در بستر گردشگری؛ درحالی‌که بسیاری از پژوهش‌ها به‌صورت جداگانه به بررسی

رابطه معنادار وجود دارد، اما سهم مؤلفه معنویت به‌طور قابل توجهی بیشتر از تاب‌آوری است. همچنین نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که معنویت با احساس سلامت ارتباط دارد (۳۰). ژانگ^۱ و همکاران به بررسی تأثیر ارزش‌های معنوی بر بهزیستی روانی گردشگران پرداخته‌اند. نتایج پژوهش آنان نشان داده است که ارزش‌های معنوی سهل‌الوصول (ارتباط عمومی، جهت‌گیری مثبت زندگی و احساسات مذهبی خاص) تأثیر بیشتری بر بهزیستی روان‌شناختی نسبت به ارزش‌های معنوی کمتر به‌دست‌آمده (تعالی و تعادل درونی) دارند. عاطفه و معنای مثبت به‌عنوان مؤلفه‌های بهزیستی روان‌شناختی به‌شدت تحت تأثیر چهار ارزش معنوی هستند؛ این در حالی است که تعامل، موفقیت و روابط تا حد کمتری از ارزش‌های معنوی تأثیر می‌پذیرند (۳۱). یافته‌های مطالعه خدارحیمی و همکاران نشان می‌دهد که بهزیستی معنوی و بی‌تابی ۶۰٪ از تغییرات شادی را در سالمندان تبیین می‌کنند (۳۲).

اسمیت^۲ و همکاران به بررسی ادراکات جوانان از معنویت و همچنین تحلیل نقش معنویت در سلامتی و سفر پرداخته‌اند. یافته‌های مطالعه آنان نشان می‌دهد که جوانان تمایل دارند معنویت را بیشتر در ارتباط با خود و طبیعت خود تعریف کنند. جوانان سفرهایی را در اولویت قرار می‌دهند که شامل ارتباط بهتر با طبیعت و خود است که بازتاب تعاریف اصلی آنان از معنویت است (۳۳).

هوانگ^۳ و همکاران ارزش‌های معنوی بازدیدکنندگان و عوامل تأثیرگذار مرتبط در مقاصد گردشگری مذهبی را مطالعه کرده‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهد که بازدیدکنندگان سعی می‌کنند از طریق حفظ روابط خوب با درون خود، افراد دیگر و همه اشکال زندگی، به دنبال وضعیت زندگی متعادل باشند. ارزش‌های معنوی شناسایی شده به‌طور هم‌زمان تحت تأثیر باورهای مذهبی، ارزش‌های فرهنگی و عناصر محیطی بازدیدکنندگان قرار می‌گیرد (۳۴).

مهری‌نژاد و همکاران پژوهشی با عنوان «پیش‌بینی تاب‌آوری دانشجویان توسط معنویت آنها» انجام داده‌اند. نتایج پژوهش آنان رابطه مثبت معنی‌داری بین سطوح معنویت و تاب‌آوری دانشجویان نشان می‌دهد؛ یعنی دانشجویانی که از سطوح بالای معنویت برخوردارند، تاب‌آوری بیشتری دارند (۳۵).

⁴ Reutter & Bigatti

⁵ Friberg

⁶ Vaughan

⁷ Herrman

⁸ Waller

¹ Zhang

² Smith

³ Huang

گردشگران شهر شیراز بودند که در دامنه سنی ۱۵ تا ۲۹ قرار داشتند و در تابستان سال ۱۴۰۲ در زمان جمع‌آوری اطلاعات در شهر شیراز حضور داشتند. حجم نمونه آماری بر اساس جدول لین^۱، با سطح معناداری ۰/۰۵، ۳۸۴ نفر برآورد شد. پس از نهایی‌شدن ابزار پژوهش (پرسش‌نامه)، با به‌کارگیری پرسشگران مجرب و توجه لازم آنان درباره چگونگی جمع‌آوری اطلاعات و نیز نظارت و کنترل لازم بر کار پرسشگران، کار جمع‌آوری داده‌ها انجام شد. توزیع انتخاب نمونه‌ها با در نظر گرفتن دو متغیر سن و جنس صورت گرفت. با انتخاب تصادفی (اتفاقی) هر پاسخگو، مشارکت‌کنندگانی که حضور و شرایط مشارکت را داشتند و بر اساس اخلاق پژوهشی، خود مایل به شرکت بودند، پرسش‌نامه پژوهش را تکمیل کردند. تکمیل پرسش‌نامه‌ها ۲۰-۳۰ دقیقه زمان برد. تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز با استفاده از نسخه ۲۶ نرم‌افزار SPSS انجام شد.

ملاک‌های ورود به پژوهش حاضر شامل سن ۱۵-۲۹، داشتن سواد خواندن و نوشتن، توانایی پاسخگویی به سؤالات، گردشگر بودن و تمایل به شرکت در پژوهش بود؛ و ملاک خروج نیز تکمیل نامناسب پرسش‌نامه‌ها بود. پیش از آغاز پرسشگری از شرکت‌کنندگان درباره ملاک‌های مدنظر پرسش شد.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات پژوهش شامل پرسش‌نامه‌های زیر بود:

(۱) پرسش‌نامه سلامت معنوی پولوتزین و الیسون^۲: به‌منظور سنجش بهزیستی معنوی از پرسش‌نامه ۲۰ سؤالی سلامت معنوی پولوتزین و الیسون (۴۳) استفاده شد که ۱۰ سؤال آن سلامت مذهبی و ۱۰ سؤال دیگر سلامت وجودی فرد را می‌سنجد. نمره سلامت معنوی جمع این دو زیرگروه است که دامنه آن بین ۲۰-۱۲۰ قرار دارد. پاسخ این سؤالات به‌صورت لیکرت شش‌گزینه‌ای از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم دسته‌بندی شده است. ضریب آلفای کرونباخ^۳ نیز ۰/۸۵ است.

(۲) پرسش‌نامه سلامت اجتماعی کییز: جهت سنجش بهزیستی اجتماعی از پرسش‌نامه استاندارد سلامت اجتماعی کییز و همکارانش که در سال ۱۹۹۸ طراحی شده است، استفاده شد. هدف این پرسش‌نامه ۳۳ سؤالی سنجش میزان

بهزیستی روانی، اجتماعی و معنوی پرداخته‌اند، این مطالعه این سه بُعد را با تاب‌آوری در یک الگوی یکپارچه ترکیب کرده و به بررسی تأثیرات هم‌افزای این مفاهیم بر تاب‌آوری گردشگران جوان پرداخته است (۲) تمرکز بر گردشگران جوان: این پژوهش با تمرکز بر گروه سنی جوانان، که به‌دلیل پذیرندگی فرهنگی بالاتر و گستردگی روابط اجتماعی در مقایسه با سایر گروه‌ها بیشتر در معرض تغییرات قرار می‌گیرند، به بررسی نقش بهزیستی روانی، اجتماعی و معنوی در تاب‌آوری آنان پرداخته است. این تمرکز خاص به فهم بهتر از نیازها و ویژگی‌های این گروه سنی در بستر گردشگری کمک می‌کند. این نوآوری‌ها، پژوهش حاضر را به‌عنوان مطالعه‌ای پیشرو و منحصر به فرد در زمینه بررسی ارتباط بین بهزیستی روانی، اجتماعی و معنوی با تاب‌آوری گردشگران جوان معرفی می‌کند و می‌تواند پایه‌گذار پژوهش‌های آینده در این حوزه باشد.

فرضیه‌های پژوهش

- H1: بین بهزیستی اجتماعی با تاب‌آوری گردشگران جوان رابطه وجود دارد.
- H2: بین بهزیستی روانی با تاب‌آوری گردشگران جوان رابطه وجود دارد.
- H3: بین بهزیستی معنوی با تاب‌آوری گردشگران جوان رابطه وجود دارد.
- H4: بهزیستی اجتماعی، روانی و معنوی بر تاب‌آوری گردشگران جوان تأثیر دارد.

روش کار

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: در مطالعه حاضر اصول اخلاقی پژوهش از جمله رازداری، محرمانه‌ماندن و حریم خصوصی افراد رعایت شد و به آنان اطمینان داده شد که شرکت در پژوهش هیچ‌گونه آسیب احتمالی برای شرکت‌کنندگان نخواهد داشت و افراد هر زمان که مایل باشند، این اختیار را دارند که از مطالعه خارج شوند.

پس از کسب مجوزهای لازم، به مکان‌های گردشگری شهر شیراز که گردشگران حضور داشتند، مراجعه شد و از افرادی که ملاک‌های مورد نظر را داشتند جهت مشارکت در مطالعه و تکمیل پرسش‌نامه دعوت شد.

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و بر اساس روش جمع‌آوری داده توصیفی - پیمایشی است. جامعه آماری تمامی

¹) Lin

²) Palutzian & Ellison

³) Cronbach's alpha

۳۳/۰	۱۱/۳	۴۵	۲
۵۵/۰	۲۲/۰	۸۸	۳
۶۳/۵	۸/۵	۳۴	۴
۷۵/۸	۱۲/۳	۴۹	۵
۸۱/۰	۵/۳	۲۱	۶
۸۴/۵	۳/۵	۱۴	۷
۸۴/۵	۳	۱۲	۸
۸۹/۰	۱/۵	۶	۹
۱۰۰/۰	۱۱/۰	۴۴	۱۰

جدول ۲ میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. میانگین نمره بهزیستی معنوی گردشگران جوان برابر با ۶۵/۰۴؛ میانگین نمره بهزیستی روانی ۴۶/۴۶، بهزیستی اجتماعی ۵۲/۹۰ و تاب‌آوری ۹۹/۳۷ بود. جهت آزمون فرضیه‌های تحقیق از آزمون‌های همبستگی و رگرسیون استفاده شد. با آزمون فرضیات اصلی پژوهش، مشاهده می‌شود که فرضیات تحقیق در سطح اطمینان ۰/۹۹ تأیید می‌شوند.

جدول ۲) شاخص‌های توصیفی نمرات متغیرهای پژوهش

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
بهزیستی معنوی	۳۸۴	۶۵/۰۴	۱۳/۲۹
بهزیستی روانی	۳۸۴	۴۶/۴۶	۹/۵۷
بهزیستی اجتماعی	۳۸۴	۵۲/۹۰	۷/۵۴
تاب‌آوری	۳۸۴	۹۹/۳۷	۱۵/۰۷

برای آزمون فرضیه اول پژوهش (بین بهزیستی اجتماعی با تاب‌آوری گردشگران جوان رابطه وجود دارد)، نتایج همبستگی نشان می‌دهد که بین بهزیستی اجتماعی و تاب‌آوری گردشگران جوان رابطه معنی‌داری وجود داشت ($P=0/000$). بنابراین، با افزایش میزان بهزیستی اجتماعی گردشگران جوان می‌توان انتظار داشت که تاب‌آوری آنان افزایش یابد. همچنین برای پاسخگویی به فرضیه دوم پژوهش (بین بهزیستی روانی با تاب‌آوری گردشگران جوان رابطه وجود دارد)، نتایج همبستگی نشان می‌دهد که بین بهزیستی روانی و تاب‌آوری رابطه وجود داشت ($P=0/000$) و با افزایش میزان بهزیستی روانی، تاب‌آوری گردشگران جوان افزایش یافت. همچنین، برای آزمون فرضیه سوم پژوهش (بین بهزیستی معنوی با تاب‌آوری گردشگران جوان رابطه وجود دارد)، نتایج همبستگی نشان می‌دهد که بین بهزیستی معنوی و تاب‌آوری رابطه وجود داشت ($P=0/000$) و با افزایش بهزیستی معنوی، تاب‌آوری

سلامت اجتماعی در ابعاد مختلف است که دارای پنج مؤلفه همبستگی اجتماعی، انسجام اجتماعی، مشارکت اجتماعی، شکوفایی اجتماعی و پذیرش اجتماعی است و بر اساس طیف لیکرت (از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) نمره‌گذاری شده و پایایی این ابزار با آلفای کرونباخ ۰/۸۷ به دست آمده است.

۳) پرسش‌نامه بهزیستی روان‌شناختی رایف: جهت سنجش بهزیستی روان‌شناختی از پرسش‌نامه بهزیستی روان‌شناختی رایف استفاده شد که شامل ۱۸ سؤال است و شش عامل پذیرش خود، تسلط محیطی، رابطه مثبت با دیگران، داشتن هدف در زندگی، رشد شخص و استقلال را می‌سنجد (۴۴). پایایی این ابزار با آلفای کرونباخ ۰/۷۸ به دست آمده است.

۴) پرسش‌نامه تاب‌آوری کانن و دیویدسن: برای سنجش تاب‌آوری از پرسش‌نامه تاب‌آوری کانن و دیویدسن (۱۴) استفاده شد که شامل ۲۵ گویه است و ضریب پایایی این مقیاس ۰/۸۵ به دست آمده است.

یافته‌ها

در مجموع تعداد ۴۰۰ پرسش‌نامه در میان گردشگران توزیع شد که ۳۸۴ پرسش‌نامه به‌صورت کامل تکمیل گردید. یافته‌های پژوهش حاکی از این است که بیشترین تعداد نمونه در بازه سنی ۲۰ تا ۲۵ قرار داشتند. از کل نمونه‌ها ۱۹۵ نفر مرد و ۱۸۹ نفر زن بودند و بیشترین تعداد مدرک تحصیلی لیسانس داشتند. ۴۰٪ از شرکت‌کنندگان متأهل و ۶۰٪ مجرد بودند. از نظر تحصیلات ۲/۵٪ دارای مدرک تحصیلی دکتری، ۷/۳٪ مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد، ۲۳٪ کارشناسی، ۱۸٪ کاردانی، ۲۸٪ دیپلم و ۲۱/۲٪ زیر دیپلم بودند. ۷۴٪ از پاسخگویان بیان کردند که به احتمال بسیار زیاد در سفرهای بعدی شیراز را به‌عنوان یک مقصد گردشگری مذهبی انتخاب می‌کنند. ۸۴٪ از پاسخگویان شیعه و ۱۶٪ اهل تسنن بودند. ۴۵٪ از مسافران سه بار به شیراز سفر کرده بودند و آنچنان که آمارها نشان می‌دهد، میانۀ تعداد دفعات سفر به شیراز پاسخگویان ۳ و میانگین ۴ بود.

جدول ۱) توزیع فراوانی تعداد دفعات سفر به شیراز

تعداد دفعات سفر به شیراز	فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
۱	۸۷	۲۱/۸	۲۱/۸

^{۱)} Conner & Davidson

گردشگران جوان افزایش یافت ($P=0/000$) (جدول ۳).

جدول ۳) ماتریس ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای پژوهش

متغیرها	بهزیستی اجتماعی	بهزیستی روانی	بهزیستی معنوی	تاب‌آوری
بهزیستی اجتماعی	۱	۰/۵۶۴**	۰/۴۹۵**	۰/۵۶۲**
بهزیستی روانی	۰/۵۶۴**	۱	۰/۷۵۳**	۰/۹۲۹**
بهزیستی معنوی	۰/۴۹۵**	۰/۷۵۳**	۱	۰/۴۵۶**
تاب‌آوری	۰/۵۶۳**	۰/۹۲۹**	۰/۴۵۶**	۱

است. به این معنا که هر چه بهزیستی روانی - اجتماعی و معنوی افزایش یابد، تاب‌آوری نیز افزایش می‌یابد. منظور از R^2 میزان برآورد واریانس تاب‌آوری است که توسط متغیرهای مستقل تبیین می‌شود که در مطالعه حاضر مشخص شد که ۰/۶۹ از واریانس (یا تغییرات) متغیر تاب‌آوری را متغیرهای مستقل تبیین می‌کنند.

برای بررسی تغییرات متغیر تاب‌آوری در میان گردشگران جوان و نیز پیش‌بینی متغیر وابسته از روی متغیرهای مستقل به انجام تحلیل رگرسیون چندمتغیره (و با روش اینتر) پرداخته شد.

جدول ۴ ضریب همبستگی بهزیستی روانی، اجتماعی، معنوی و تاب‌آوری را نشان می‌دهد. ضریب همبستگی بین این متغیرها ۰/۷۱۸ و دارای سطح معنی‌داری بالا ($P=0/000$)

جدول ۴) ضریب همبستگی و ضریب تبیین الگوی تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی بهزیستی اجتماعی و روانی و تجربه معنوی بر مبنای تاب‌آوری

شاخص آماری	ضریب همبستگی (R)	R^2	R^2 تعدیل شده	F	سطح معناداری
الگوی رگرسیون	۰/۷۱۸	۰/۶۹۵	۰/۶۹۵	۶۸/۲۸۴	۰/۰۰۰

عبارت دیگر، با افزایش بهزیستی اجتماعی، روانی و معنوی انتظار می‌رود که میزان تاب‌آوری گردشگران جوان افزایش یابد.

نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه درباره پیش‌بینی تاب‌آوری بر اساس متغیرهای بهزیستی اجتماعی، روانی و معنوی در جدول ۵ نشان داده شده است. مطابق جدول، هر سه متغیر به‌طور معنی‌داری قادر به پیش‌بینی متغیر تاب‌آوری بودند. به

جدول ۵) مشخص‌کننده‌های کلی تحلیل رگرسیونی تاب‌آوری بر اساس بهزیستی اجتماعی، روانی و تجربه معنوی

شاخص آماری	ضرایب رگرسیون	خطای استاندارد	بتای استاندارد شده	T	سطح معناداری
عدد ثابت	۱۳۷/۶۱۱	۷/۶۶۳	-	۱۷/۹۵۹	۰/۰۰۰
بهزیستی روانی	۰/۵۰۰	۰/۰۵۴	۰/۴۳۳	۹/۱۸۴	۰/۰۰۰
بهزیستی اجتماعی	۰/۹۴۳	۰/۱۴۸	۰/۲۹۶	۶/۳۸۷	۰/۰۰۰
بهزیستی معنوی	۱/۱۷۲	۰/۰۵۹	۰/۷۰۲	۱۹/۷۲۲	۰/۰۰۰

یکی از مزایایی است که گردشگران وقتی نیاز به رشد شخصی را از طریق سفرهای هدفمند برآورده می‌کنند، از آن برخوردار می‌شوند (۴۵). مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و گردشگری معنوی، فرصت‌هایی را برای افزایش بهزیستی، عمدتاً از طریق آرام‌کردن اضطراب و پریشانی و برآوردن نیازهای ذهنی

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی پژوهش حاضر تبیین نقش بهزیستی معنوی، روانی و اجتماعی در تاب‌آوری گردشگران جوان بوده است. بهزیستی را می‌توان داشتن یک زندگی خوب توصیف کرد؛ این

شرکت‌کنندگان فراهم می‌کند (۴۶).

مشارکت‌های اجتماعی مرتبط همچنین نیازهای معنوی زائران را از طریق فرایند تحقق خود و تعاملات اجتماعی و مکان‌محور برآورده می‌کند (۴۷). در مجموع، معنای آگاهانه و ناخودآگاه از عبادت رضایت‌بخش معنوی به دست می‌آید که نیازهای روانی را برآورده می‌کند و بهزیستی را ارتقا می‌دهد (۴۸).

از جمله عوامل مرتبط با تاب‌آوری، بهزیستی اجتماعی گردشگران جوان است. یافته‌های پژوهش حاکی از این است که بین بهزیستی اجتماعی و تاب‌آوری گردشگران جوان رابطه معناداری وجود داشت؛ به این معنا که هر چه میزان بهزیستی اجتماعی افزایش یابد، میزان تاب‌آوری نیز افزایش می‌یابد. از آنجاکه تاب‌آوری یکی از مهارت‌های تفکر است که به توانایی‌های فردی برای انطباق با محیط جدید، به‌کارگیری و تغییر راهبردها، چالش‌ها و راهکارها اشاره دارد (۴۹)، گردشگران جوان با مشارکت اجتماعی، زندگی سازگار با افراد دیگر، ایجاد روابط مثبت با سایر افراد جامعه و داشتن روابط سالم، نه تنها در جهت بهبود سلامت اجتماعی خود می‌توانند گام بردارند، بلکه میزان تاب‌آوری خود را نیز افزایش می‌دهند. نتیجه به‌دست‌آمده با نتایج مطالعه غنچه و گل‌پور (۲۲) همسو است.

بهزیستی روان‌شناختی را می‌توان واکنش‌های عاطفی و شناختی به توانمندی‌های شخصی و پیشرفت، ادراک ویژگی‌ها، تعامل کارآمد و مؤثر با جهان و پیوند با جمع تعریف کرد (۵۰). یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که بین بهزیستی روانی و تاب‌آوری رابطه معناداری وجود دارد و با افزایش بهزیستی روانی، تاب‌آوری گردشگران جوان افزایش می‌یابد. بنابراین، افرادی که بهزیستی روانی بیشتری دارند از تاب‌آوری بیشتری نیز برخوردارند. نتیجه به‌دست‌آمده با نتایج مطالعه فاستر^۱ (۱۸) و انصافداران و همکاران (۲۳) همسو است.

معنویت و دین‌داری می‌توانند به‌عنوان راهبردهای مثبت برای افزایش معنا در زندگی، امید و تعاملات اجتماعی در افراد (۲۳) و همچنین افزایش تاب‌آوری مفید باشند. یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که تجربه معنوی با تاب‌آوری رابطه معناداری دارد. اعتقاد به خدا و داشتن هدف و معنا در زندگی تاب‌آوری گردشگران جوان را افزایش می‌دهد. نتیجه به‌دست‌آمده با نتایج مطالعات رجیبیان و همکاران (۲۷)، مداح

کرانی و همکاران (۲۸)، مؤمنی و شهبازی راد (۲۹)، اسمیت و همکاران (۳۳)، مهری‌نژاد و همکاران (۳۵) و رویتر و بیگاتی^۲ (۳۶) همسو است.

نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه درباره پیش‌بینی تاب‌آوری بر اساس متغیرهای بهزیستی اجتماعی، بهزیستی روانی و بهزیستی معنوی نشان می‌دهد که هر سه متغیر به‌طور معنی‌داری قادر به پیش‌بینی متغیر تاب‌آوری بودند. به عبارت دیگر، با افزایش بهزیستی اجتماعی، بهزیستی روانی و بهزیستی معنوی انتظار می‌رود که میزان تاب‌آوری گردشگران جوان افزایش یابد. بر این اساس می‌توان گفت اعتقاد به وجود خداوند و داشتن رابطه رضایت‌بخش با خداوند و هدفمندی و داشتن معنی در زندگی (۵۱)، به جوانان کمک می‌کند تا بسیاری از رویدادهای منفی و شرایط اضطراب‌آور را با توانمندی بیشتری تحمل کنند. با توجه به مشکلات عدیده‌ای که وجود دارد و تهدیداتی که زندگی جوانان را در معرض خطرات متعدد قرار می‌دهد، می‌توان با برنامه‌ریزی در جهت افزایش تاب‌آوری جوانان گام برداشت و در این میان فراهم‌آوردن زمینه بهزیستی جوانان از طریق گردشگری، تأثیر بسیار قابل‌توجهی دارد که امروزه کمتر به آن پرداخته می‌شود.

محدودیت‌های پژوهش

از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به دسترسی نداشتن به جامعه مورد مطالعه و زمان و هزینه اشاره کرد.

پیشنهاد‌های پژوهش

پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی میان‌سالان نیز بررسی شوند.

قدردانی

از تمامی افرادی که در انجام این پژوهش همکاری کرده‌اند، تشکر و قدردانی می‌شود.

ملاحظات اخلاقی

بنا بر اظهار مؤلف مقاله، این مطالعه حاصل طرح پژوهشی با عنوان «طراحی مدل عوامل اجتماعی - روانی مرتبط با رضایت از زندگی گردشگران با تأکید بر سلامت معنوی و اجتماعی» است که کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه شیراز با کد اخلاق

^۲ Reutter & Bigatti

^۱ Foster

Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2023;9(4):24-38. (Full Text in Persian)

11. Sharifi K. The role of spiritual experiences and psychological hardiness in prediction with subject well-being in nurses. *Rooyesh*. 2019;7(10):67-84. (Full Text in Persian)

12. Guillory WA. *Spirituality in the workplace: Innovations International Salt Lake City, UT*; 2000.

13. Swinton J, Pattison S. Spirituality. *Come all ye faithful. The Health service journal*. 2001; 111(5786): 24-5.

14. Connor KM, Davidson JR. Development of a new resilience scale: The Connor-Davidson resilience scale (CD-RISC). *Depression and anxiety*. 2003;18(2):76-82.

15. Garmezy N. Resiliency and vulnerability to adverse developmental outcomes associated with poverty. *American behavioral scientist*. 1991;34(4):416-30.

16. Pinquart M. Moderating effect of dispositional resilience on association between hassles and psychological distress. 2008.

17. Lawrence EM, Rogers RG, Zajacova A, Wadsworth T. Marital happiness, marital status, health, and longevity. *Journal of Happiness Studies*. 2019; 20(5).

18. Foster K, Roche M, Giandinoto JA, Furness T. Workplace stressors, psychological well-being, resilience, and caring behaviours of mental health nurses: A descriptive correlational study. *International journal of mental health nursing*. 2020;29(1):56-68.

19. Wu J, Sun C, Zhang S, Ren X. Relationship between depression and family function in old patients with coronary heart disease. *Sichuan da xue xue bao Yi xue ban= Journal of Sichuan University Medical science edition*. 2012;43(3):401-3.

20. Kaplan HB. Toward an understanding of resilience: A critical review of definitions and models. *Resilience and development: Positive life adaptations*. 1999:17-83.

21. Kalantari AH, Hosni H. New Media and Everyday Life: The Impact of Mobile Phones on the Youth Identity and Lifestyle. *Rasaneh*. 2009;19(4):119-25. (Full Text in Persian)

22. Ghoncheh S, Golpour R. The Relationship between Resilience and Social Support with Social Health in Students: The Moderating role of Self-compassion. *Social Psychology Research*. 2022;12(45):45-64.

23. Ensafdaran F, Nejabat M, Mahmoudi A, Shamsaei M. Presenting a Model of Nurses' Psychological Well-Being Based on the Variables of Spiritual Health, Resilience, and Emotional Atmosphere of the Family during the Corona Pandemic and Its Effect on Emotional Distress Tolerance of Nurses. *Journal of Health System Research*. 2022;18(2):120-6. (Full Text in Persian)

آن را تأیید کرده IR.US.PSYEDU.REC.1402.065

است.

حامی مالی

بنا بر اظهار مؤلف مقاله، این پژوهش حامی مالی نداشته و با هزینه شخصی مؤلف نگاشته شده است.

تضاد منافع

مؤلف مقاله هیچ‌گونه تضاد منافی درباره این پژوهش گزارش نکرده است.

References

1. Mayer VF, Machado JdS, Marques O, Nunes JMG. Mixed feelings?: fluctuations in well-being during tourist travels. *The Service Industries Journal*. 2020;40(1-2):158-80.
2. Rinschede G. Forms of religious tourism. *Annals of tourism Research*. 1992;19(1):51-67.
3. Trono A. Cultural and religious Routes: a New opportunity for regional development. *New tourism in the 21st century: Culture, the city, nature and spirituality*. 2014:1.
4. Seligman ME, Csikszentmihalyi M. Positive psychology: An introduction. *Flow and the foundations of positive psychology: The collected works of Mihaly Csikszentmihalyi*: Springer; 2014. p. 279-98.
5. Keyes CL. Promoting and protecting mental health as flourishing: a complementary strategy for improving national mental health. *American psychologist*. 2007;62(2):95.
6. Diener E, Oishi S, Lucas RE. Personality, culture, and subjective well-being: Emotional and cognitive evaluations of life. *Annual review of psychology*. 2003;54(1):403-25.
7. Skamp K. Spirituality and environmental education. *Australian Journal of Environmental Education*. 1991;7:79-86.
8. Lopez SJ, Snyder CR. Positive psychological assessment: *American Psychological Association*; 2003.
9. Moal-Ulvoas G. Positive emotions and spirituality in older travelers. *Annals of Tourism Research*. 2017;66:151-8.
10. Movahed M, Moaven Z, Niknejat Z. The Relationship between Happiness and Hope and Spiritual Health among Religious Tourists. *Journal of*

24. Eidi R, Alivandi Vafa M. The study of psychological health, and social and emotional wellbeing's relation with spiritual wellbeing's mediator role. *Journal of Modern Psychological Researches*. 2022;16(64):122-31.
25. Mikaili M, Abkhiz F. Scheller to examine the relationship between happiness, mental well-being and spiritual intelligence with spiritual well-being in young people. 8th Positive Psychology News Conference 2021.
26. Sharifi K. The Role of spiritual experiences and psychological hardiness in prediction with subject Well-being in nurses. *Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal (RRJ)*. 2019;7(10):67-84. (Full Text in Persian)
27. Rajabiyan Dehzireh M, Dortaj F, Dortaj F, Allahi Z. Role of spiritual health in the resiliency of Kashan university students. *Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal (RRJ)*. 2019;8(1):97-108. (Full Text in Persian)
28. Maddah Karani Z. Explanation of psychological well-being in students based on spirituality and resiliency. *International Journal of Behavioral Sciences*. 2014;7(4):355-61.
29. Momeni K, Karami J, Shahbazi Rad A. The relationship between spirituality, resiliency and coping strategies with students' psychological well-being. *Journal of Kermanshah University of Medical Sciences*. 2013;16(8).
30. Faqih Marghi R. The relationship between spirituality, resilience and public health. Master's Thesis of Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Faculty of Social Sciences,; 2017. (Full Text in Persian)
31. Zhang G, Huang K, Shen S. Impact of spiritual values on tourists' psychological wellbeing: evidence from China's Buddhist mountains. *Frontiers in psychology*. 2023;14:1136755.
32. Khodarahimi S, Ghadampour E, Karami A. The roles of spiritual well-being and tolerance of uncertainty in prediction of happiness in elderly. *Anales de Psicología/Annals of Psychology*. 2021; 37(2):371-7. (Full Text in Persian)
33. Smith M, Kiss R, Yan Fong Chan I. The role of spirituality in young peoples' wellness and travel. *International journal of Tourism, Culture & Spirituality*. 2022;5(2):131-44.
34. Huang K, Pearce P, Guo Q, Shen S. Visitors' spiritual values and relevant influencing factors in religious tourism destinations. *International Journal of Tourism Research*. 2020;22(3):314-24.
35. Mehrinejad SA, Tarsafi M, Rajabimoghadam S. Predictability of students' resiliency by their spirituality. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2015;205:396-400. (Full Text in Persian)
36. Reutter KK, Bigatti SM. Religiosity and spirituality as resiliency resources: Moderation, mediation, or moderated mediation? *Journal for the scientific study of religion*. 2014;53(1):56-72.
37. Friborg O, Hjemdal O, Rosenvinge JH, Martinussen M, Aslaksen PM, Flaten MA. Resilience as a moderator of pain and stress. *Journal of psychosomatic research*. 2006;61(2):213-9.
38. Vaughan F. What is spiritual intelligence? *Journal of humanistic psychology*. 2002;42(2):16-33.
39. Pisanti R, van der Doef M, Maes S, Lazzari D, Bertini M. Job characteristics, organizational conditions, and distress/well-being among Italian and Dutch nurses: a cross-national comparison. *International journal of nursing studies*. 2011; 48(7): 829-37.
40. Herrman H, Stewart DE, Diaz-Granados N, Berger EL, Jackson B, Yuen T. What is resilience? *The Canadian Journal of Psychiatry*. 2011;56(5):258-65.
41. Masten AS. Ordinary magic: Lessons from research on resilience in human development. *Education Canada*. 2009;49(3):28-32.
42. Waller MA. Resilience in ecosystemic context: Evolution of the concept. *American Journal of orthopsychiatry*. 2001;71(3):290-7.
43. Peplau IL, Perlman D. Spritual Well Being Scale. *Criminology*. 1982;48:403-13.
44. Khanjani M, Shahidi S, Fathabadi J, Mazaheri MA, Shokri O. Factor structure and psychometric properties of the Ryff's scale of Psychological well-being, short form (18-item) among male and female students. *Thought and Behavior in Clinical Psychology*. 2014;8(32):27-36. (Full Text in Persian)
45. Sirgy MJ. Toward a quality-of-life theory of leisure travel satisfaction. *Journal of travel research*. 2010; 49(2):246-60.
46. McCabe S, Johnson S. The happiness factor in tourism: Subjective well-being and social tourism. *Annals of Tourism Research*. 2013;41:42-65.
47. Olsen DH. The COVID-19 pandemic and religious travel: Present and future trends. *International Journal of Religious Tourism and Pilgrimage*. 2020.
48. Warfield L, Tuttle LM, Pacheco D, Klevit RE, Hahn S. A sequence-specific transcription activator motif and powerful synthetic variants that bind Mediator using a fuzzy protein interface. *Proceedings of the National Academy of Sciences*. 2014; 111(34): E3506-E13.
49. Kwek A, Bui HT, Rynne J, So KKF. The impacts of self-esteem and resilience on academic performance: An investigation of domestic and international hospitality and tourism undergraduate students. *Journal of Hospitality & Tourism Education*. 2013;25(3):110-22.

50. Kolivand PH, Kazemi H. The effects of COVID-19 on mental health, socio-economic issues, and social interactions in Tehran: A pilot study. *Shefaye Khatam*. 2021;9(2):100-10. (Full Text in Persian)

51. Khalili-Basseri E, Soleimannejad H, Safara M, Ahmadi V. The role of spiritual health and coping styles in predicting the quality of life of nurses. *Journal of Pizhuhish dar din va salamat*. 2024;10(1):84-95. (Full Text in Persian)